

Psykologi

Nro. 4/2016

→ 10 Oppimisen paikka

Raija Sandberg teki hienon uran Ulvilassa.

14

EMDR purkaa
traumaa

18

Lastenkin tunteilla
on kehonkartat

20

Efpta yhdistää Euroopan
psykologian opettajia

Hyvää yhteistyötä

EFPTA yhdistää Euroopan psykologian opettajia.

TEKSTI MARJATTA LEHTOVIRTA

Joukko psykologian opettajia Euroopan eri maista kokoontui keväällä 2004 Helsinkiin. Palaverin tuloksena syntyi European Federation of Psychology Teachers' Associations, joka tunnetaan paremmin lyhenteenä EFPTA.

EFPTA:ssa toimii niin toisen asteen kuin korkeakoulujenkin psykologian opettajia. Toimintaa organisoii hallitus, jossa on tällä hetkellä edustus Barcelonan, Bratislavan, Edinburghin, Dortmundin ja Rostov On Donin yliopistoista. Lisäksi hallitukseen kuuluu toisen asteen opettajia Englannista, Islannista, Luxemburgista, Saksasta, Sveitsistä, Tanskasta ja Suomesta.

Allekirjoittanut on toiminut Suomen Psykologiliiton edustajana EFPTA:ssa Cambridgen syyskokouksesta vuodesta 2004. Vuodet ovat antaneet runsaasti tietoa psykologian opetuksesta Euroopassa eri maissa.

Puheenjohtaja Suomesta

EFPTA:n puheenjohtajana toimii tällä hetkellä suomalainen Hannele Puolakka. Hän on Lappeenrannan lyseon lukion ja Etelä-Karjalan IB-lukion psykologian opettaja.

Puolakalla on vahva kokemus kansainvälisestä yhteistyöstä. Puolakka toimii oman lukionsa projektikoordinaattorina ja kansainvälisyysvastaavana. Hän koordinoi parhailaan kymmenen maan Erasmus-projekteja Creativity knows no borders ja Language – A Mantle of Communication. Lu-

kio tekee lisäksi yhteistyötä newdelhiläisen koulun kanssa.

Puolakka on arvostetun brittiläisen järjestön The Association for the Teaching of Psychology jäsen, ja hän on osallistunut vuosittain Englannissa ATP:n konferensseihin.

Avainsanana psykologisaatio

Itäisen Euroopan psykologiaa EFPTA:n hallituksessa edustaa professori Raisa Chumicheva Rostov On Donin yliopistosta, Pedagogisen ja Psykologisen instituutin johtaja. Rostov On Donin yliopistossa on kehitetty kouluopetukseen liittyvä toimintamalli, johon meidän suomalaistenkin psykologien olisi varmasti hyödyllistä tutustua. Sen avainsana on ”psykologisaatio”, jonka avulla pyritään kokonaisvaltaisesti tukemaan sekä lasten että nuorten kehitystä.

Kysymys on psykologian käyttämisestä opetuksessa läpäisyperiaatteella ja psykologisten taitojen systemaattisesta kehittämisestä. Kasvatus Donin koulussa, jossa mallia sovelletaan, on vahvasti persoonallisuus-orientoitunutta, ja sen taustalla on selkeä humanistinen lähtökohta. Opetuksessa korostuvat luovat aineet.

Arvokkaina nähdään vuorovaikutus, itsensä kehittäminen, itsesäätely, coping-keinot, luovuus ja erilaisuuden hyväksyminen. Psykologisaation uskotaan olevan merkittävä tekijä nuorten ongelmien ennaltaehkäisyssä.

Prosessin avaimiksi nähdään opettajakoulutus ja opettajien ammatillinen kehittyminen. Opettajia tuetaan opetussuunnitelmatyön avulla, jossa psykologiset prosessit ovat korostetusti esillä.

Donin koulussa psykologisen kulttuurin kehittämiseen liittyy opettajien seminaareja, joiden aihepiireihin kuuluvat esimerkiksi stressitilanteiden ratkaisut, konfliktitilanteiden käsittely, työskentely ”riskiryhmien” lasten kanssa ja opettajan itsearviointin rooli kasvatustoiminnassa.

Vaikka Rostov On Donin opit vaikuttavat varsin moderneilta, toiminnalla on jo vahvat perinteet, sillä sen juuret juontuvat neuvostoajkaan asti, tarkemmin sanoen vuoteen 1966.

Sadan julkaisun äiti

EFPTA:n kokouksiin on osallistunut vuodesta 2013 myös toisen venäläisen yliopiston edustaja. Hän on professori Olga Zvereva, joka toimii Moskovan yliopiston esikouluikäisten kasvatuksen asiantuntijana ja tutkijana.

Zvereva on tutkinut sosialisatio-ongelmia perheissä ja päiväkodeissa. Hän on julkaissut teemaan liittyen noin sata tieteellistä julkaisua. Sen lisäksi hän on kirjoittanut vanhemmille ja opettajille suunnattuja soveltavia tekstikirjoja ja oppaita, joissa hän popularisoi psykologista ja pedagogista tietoa.

Keväällä 2014 Olga Zvereva esitelmöi Berliinin konferenssissa professori Raisa Chu-

michevan kanssa aiheesta "Developing the psychological literacy of parents of young children: Overcoming the uncertainty of young children". Esitys löytyy sivustolta www.efpta.org.

Opiskelijat mukaan

Slovakiaa EFPTA:ssa edustaa Lenka Sokolová, joka työskentelee Komenskéhoon ja Bratislavan yliopistossa. Hän toimii psykologian opettajien kouluttajana, ja hänen työhönsä kuuluu opettajajarjoittelujen koordinointi. Sokolová on opettanut psykologiaa sekä toisella että korkeasteella. Hänen erityisosaamisalueenaan on opetusmetodologia.

Kaikkien toiminnassa mukana olleiden mieleen on varmaan jäänyt tuhkasadevuosi 2010, jolloin järjestön konferenssi pidettiin Bratislavassa. Osa ei sinne päässyt, osa ei ollut päästä pois. Sokolová veti konferenssin läpi tehden upeaa yhteistyötä nuorten psykologian opiskelijoiden kanssa.

Sokolován tapa korostaa opiskelijoiden merkitystä oli nähtävissä myös viime syksyn kokouksessa Prahassa, jossa suunniteltiin kevään 2016 konferenssia. Mukana oli joukko Sokolován kutsumia tsekkiläisiä psykologian opiskelijoita opettajineen.

Monipuolisuutta Espanjasta

EFPTA:n espanjalainen edustaja Montserrat Castelló Badia on kotoisin Barcelonasta. Hän toimii kasvatuspsykologian professorina Ramon Llull-yliopistossa.

Badia on toiminut tutkimus- ja tohtoriopintojen yksikössä varadekaanina. Tällä hetkellä hän johtaa Luku- ja kirjoitusstrategioiden tutkimustiimiä, joka on osa yliopistojen välistä Katalonian hallituksen palkitsemaa hanketta.

Lisäksi monipuolinen Montserrat Castelló Badia toimii päätoimittajana lehdessä *Journal Cultura & Educación* (impaktifaktori 0,393 vuonna 2014).

Yksi Badian vaikutuskanavista on myös kansainvälinen kasvatusalan järjestö The European Association for Research on Learning and Instruction, jonka johtoryhmään hän on kuulunut vuodesta 2013.

Vahva brittiedustus

EFPTA:lla on vahva edustus myös Britanniasta. Järjestön puheenjohtajana vuosina 2013–15 toiminut Dorothy Coombs ehti

opettaa psykologiaa toisella asteella parisenkymmentä vuotta, ennen kuin jäi vuonna 2011 eläkkeelle.

Coombs tunnetaan taitavana pedagogina, joka on valittu vuonna 2008 kotimaassaan Vuoden psykologian opettajaksi. EFPTA:ssa hänet tunnetaan vahvana erilaisten kansainvälisten hankkeiden virittäjänä.

Toinen EFPTA:n englantilainen jäsen Joe Cocker on järjestön todellinen Grand Old Man. Vaikka hän on varsinainen monipuolisuusmies, hän ei ole kuuluisan kaimansa tapaan laulaja. Sen sijaan hän on työskennellyt psykologian opettajana, kansainvälisten tapahtumien organisaattorina, kaukomatkojen järjestäjänä ja kirjailijana.

Cocker on poikkeuksellisen vahva persoonallisuus; hänen impulsiivisuuttaan ja eettisyyttään kuvaa viime syksyn matka Kreikkaan, jossa hän löysi itsensä avustamassa paikallaisia.

Psykologian opetuksen puolustaja

Myös Skotlannilla on EFPTA:n hallituksessa oma edustajansa. Morag Williamson johtaa Skotlannin psykologian opettajien yhdistystä ja on tällä hetkellä EFPTA:n sihteeri. Hän on opettanut psykologiaa vuosikymmenien ajan eri tasoilla sekä Skotlannissa että Englannissa.

Williamson on toiminut myös tutkijana SQA:ssa (the Scottish Qualifications Authority), samoin psykologian kurssien konsulttina opetussuunnitelmien kehittämisessä 15–18-vuotiaille. Tällä hetkellä hän opettaa Edinburghissa Napierin yliopistossa, jossa hänen erityisalueinaan ovat kehityspsykologia, tutkimusmenetelmät ja aineistoanalyysit.

Williamson on myös BPS:n (the British Psychological Society) aktiivinen jäsen, ja hän kuuluu sekä sen hallitukseen että psykologian opetuksen työryhmään.

EFPTA:n tutkimustiimin jäsenenä Williamson on vetänyt tutkimushanketta, jonka avulla on kartoitettu Euroopan toisen asteen psykologian opetusta ja opetussuunnitelmien kehittämistä. Hän on korostanut monissa yhteyksissä painokkaasti psykologian opetuksen merkitystä. Tilanne Skotlannissa tuntuu olevan samantapainen kuin Suomessa: psykologian merkitys nähdään tärkeäksi, mutta oppiaineena sen tärkeyttä eivät aina tunnista edes kaikki kasvatusalan ihmiset, poliittisista päätöksentekijöistä puhumattakaan.

Kansainvälisiä kontakteja

EFPTA:n tämänvuotinen konferenssi pidettiin huhtikuussa Prahassa ja siihen osallistui noin 80 henkilöä 14:stä eri maasta. Pääpuhujana oli varsin maineikas luennoitsija, tohtori Guy Sutton Nottinghamin yliopistosta. Konferenssin ohjelmaan kuului myös suomalaisen psykologian opiskelijan Aki Puolakan esitys, jossa aiheena oli Stand up pedagogisena työkaluna. Hänen esityksensä oli menestys. EFPTA:n sihteeri Morag Williamson kiitteli esitystä ja sanoi sen luoneen hyvää tunnelmaa.

EFPTA on vireä järjestö, jonka kautta myös suomalaiset psykologian opettajat – ja myös muilla aloilla toimivat psykologit – voivat solmia mielenkiintoisia kansainvälisiä kontakteja ja laajentaa käsitystään psykologian opetuksen tilasta ja erilaisista virtauksista Euroopassa.

—
Kirjoittaja on EFPTA:n asiantuntijajäsen.

Kasvatusprosessin psykologisaatio

Muutamissa venäläisissä kouluissa psykologian opetuksen lähtökohta on melko erilainen kuin yleensä Länsi-Euroopassa. Psykologia tai ”psykologinen kompetenssi” integroituu koko opetussuunnitelmaan jo koulun ala-asteelta alkaen. Tätä nimitetään kasvatusprosessin psykologisaatioksi.

Rostov On Donin yliopistossa kehitetty malli, jota Donin koulussa sovelletaan, sisältää seuraavat portaat:

(luokka)

- 1–4. Psykologian ABC
5. Ihmisen kognitiivinen aktiviteetti
6. Emootiot ja tahto
7. Vuorovaikutuksen psykologia
8. Perhe-elämän etiikka ja psykologia
9. Ammatillisen orientaation ja valintojen perusteet
10. Persoonallisuuden psykologia
11. Sosiaalipsykologian perusteet

—
Lisätietoa: <http://www.efpta.org/docs/RaisaPresentationForWebsite-729993-29-05-2011.pdf>